

Bybadet

Masteroppgave i arkitektur, NTNU vår 2013.
Av Nikolai Eikebø Ytrehus.

Bybadet

Masteroppgave i arkitektur, NTNU vår 2013.
Av Nikolai Eikebø Ytrehus.

Bybadet, hverdagens vanntempel

Et bad på Nedre Foss i Oslo med varierte rom- og vannopplevelser og et hovedbasseng på 50m x 12,5m som skal være et høydepunkt i byens hverdagsliv.

Når tendensen går mot større og færre svømmeanlegg øker også avstanden til badet for de fleste. Dørstokkmila blir lengre og inngangsbilletten dyrere. Badet bør være en naturlig del av hverdagslivet i en by. Det bør være enkelt å stikke innom før jobb, etter at man har hentet barnet i barnehagen eller på vei hjem fra skolen. Det bør være åpent og tilgjengelig for alle grupper. Det bør gi en mulighet for trening og mosjon i kombinasjon med ettertanke og kontemplasjon. Et avbrekk i en stressende hverdag.

Et bybad for hun som liker å svømme litt før jobb hver tirsdag. For revmatikeren som kan bevege seg fritt i det varme vannet. For tredjeklassingen som tar sine første svømmetak. For småbarnsfaren som tar med barna sine hver lørdag formiddag. Det er for den pensjonerte guttegjengen som snakker om gamle dager i badstua hver fredag ettermiddag. Og for alle andre.

Oslo

Oslo er Norges eneste storby og opplever en sterk befolkningsvekst. Kommunen har en strategi om å foretatte sentrale områder av byen for å gi plass til flere boliger og arbeidsplasser.

Fortetningsstrategien krever mer enn bare boliger. Man må også sørge for skoler, barnehager, sykehjem og bad.

Oslos siste bad ble bygget i 1983, for 30 år siden.

Oslo har landets laveste andel bad i forhold til innbyggertall. 1 bad pr. 25 000 innbyggere.

De sentrale områdene av Oslo har en tetthet som gjør at man finner befolkningsgrunnlag for et bad innenfor gangavstand.

Nedre Foss

Nedre Foss ligger ved bredden av Akerselva mellom bydelene Grünerløkka og St. Hanshaugen.

Det er gåavstand til den tette bebyggelsen på Grünerløkka, St. Hanshaugen, Alexander Kiellands plass og sentrum av Oslo. Det er både mange beboere i nærheten og mange mennesker som beveger seg forbi daglig.

Akerselva er en viktig bevegelseslinje på dagtid. Kollektivdekningen er god med busstilgang i Maridalsveien (150 meter) og trikk på Schous Plass (300 meter).

Tomten er eid av Oslo kommune, den er regulert som friområde/park. Det er planer for utvide Grünerparken ned mot elva.

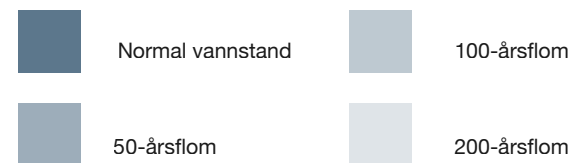
Jeg vil vise at man kan bygge et bybad på tomten og samtidig bevare Akerselva som en rekreativ og offentlig bevegelseslinje.

Områdeplan
1:4000

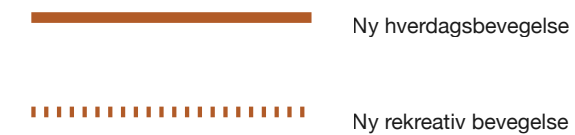
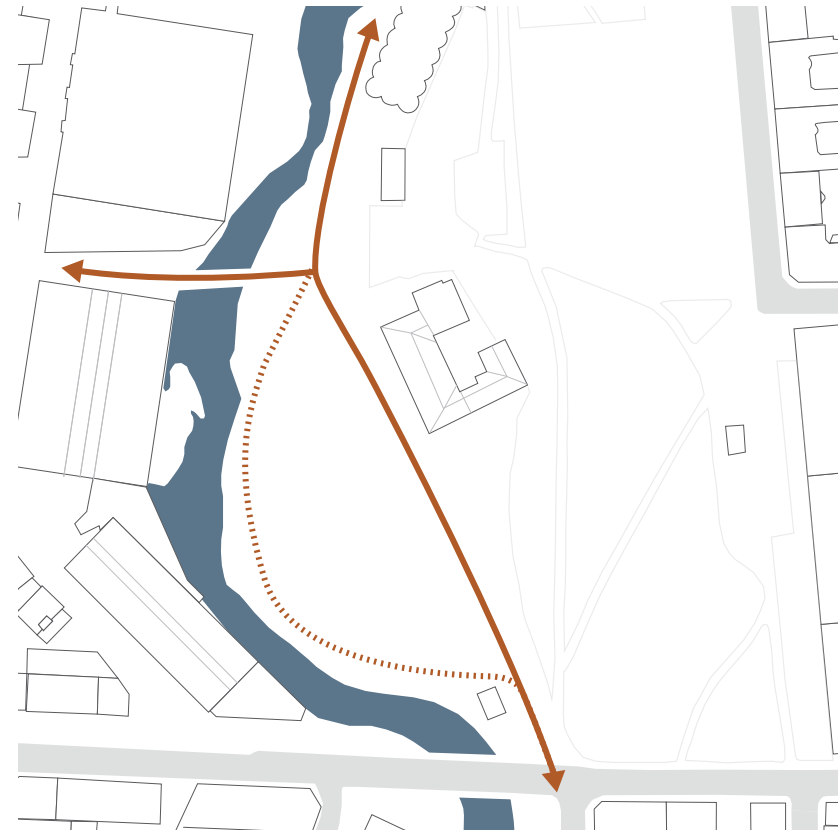
Flomnivåer i Akerselva

Flaten ved elva er utsatt for flom. En 50-årsflom vil oversvømme deler av flaten, ved en 200-årsflom vil hele flaten være oversvømmet.

Ny bevegelse langs Akerselva.

Området mellom Nedre Foss Gård og Akerselva skal opparbeides til park. Jeg velger å forholde meg til en primær bevegelseslinje langs vestfasaden til Nedre Foss Gård og en rekreativ bevegelse langs Akerselva.

Plassering

Ved å legge bybadet inn i terrenget øst for bevegelseslinjen og over flomgrensen kan sletten ved Akerselva holdes åpen som en del av en rekreativ sone langs bredden av hele elva fra fjorden til Maridalsvannet.

Bevegelseslinjen langs Nedre Foss Gårds vestfasade. I dag er området preget av anleggsarbeider i forbindelse med hovedavløpsledningen Midgardsormen, som løper under bakken fra venstre til høyre på bildet. Flaten ved elva er delvis avstengt av anleggsgjerder og en brakkerigg.

Grünerhagen park.

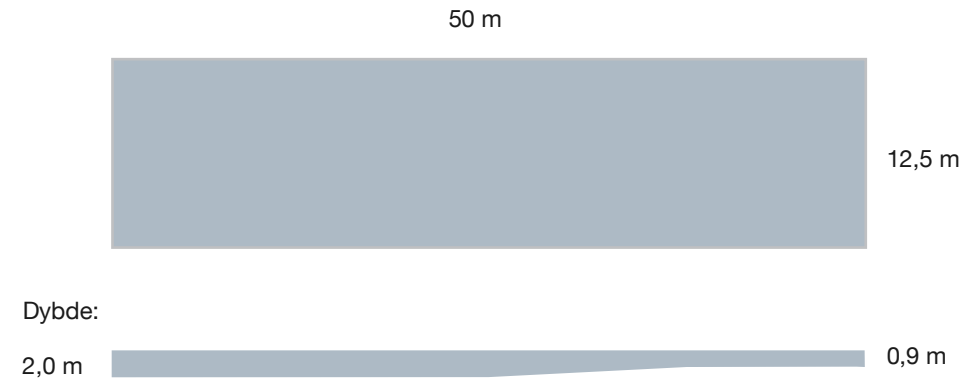
Grünerløkka studenthus, tidligere kornsilo, ruver over elverommet. Med en høyde på 54 meter og med studentboliger i 17 etasjer.

Ved Nedre Foss roer Akerselva seg ned ved tilnærmet havnivå. Dette var det øverste stedet man kunne seile opp til i tidligere tider. Ved elvas vestbredd finner vi i dag gamle industribygninger omgjort til ny næring med en klar kulturell identitet. Nærmest Mathallen med Dansens Hus i bakgrunnen.

50 x 12,5

Det viktigste elementet i bybadet er hovedbassenget. Det langstrakte bassenget definerer et rom som åpner seg mot himmelen. Et langstrakt rom som gir deg mulighet til å virkelig føle at du svømmer. Kanskje kan dette være en frihet man ofte ikke får midt i byen. Kjenne melkesyra i musklene, frigjort fra den trygge bassengkanten. Å legge på svøm midt i byen.

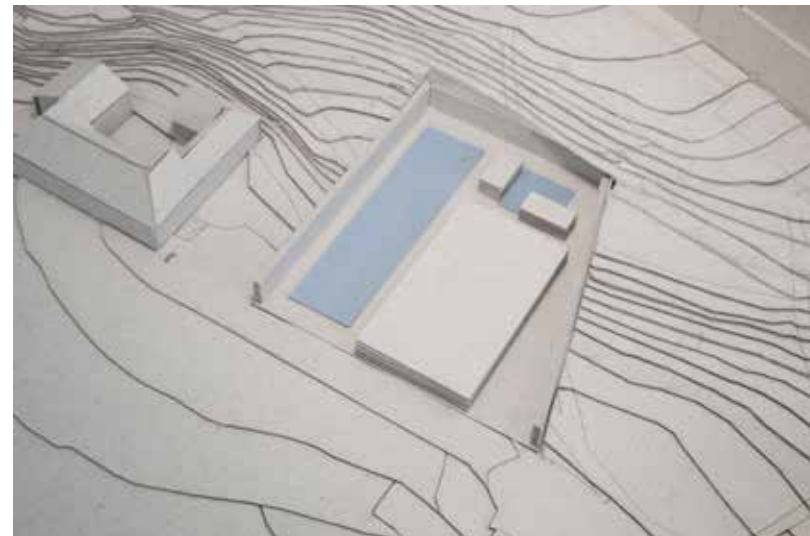

Hovedgrep

Badet graves inn i terrenget og avgrenses med en vegg langs de tre sidene som ligger inn i bakken. Denne skuffen åpner seg mot sletten ved akerselva og den viktigste bevegelseslinjen i vest.

Ved å legge badet inne i terrenget kan det være intimt og introvert uten å skape for lukkede fasader utad. Den direkte kontakten med byen blir konsentrert rundt fasaden mot vest.

Tre volumer settes inn. Det største volumet inneholder garderobefunksjonene og administrative funksjoner.

Rommet som dannes mellom disse volumene og veggen mot terrenget deler badet opp i tre soner. Det rektangulære rommet til hovedbassenget, en mer lukket sone rundt varmebassenget lengst inn i badet og en inngangssone hvor du blir ledet inn. Rommene rundt volumene deler alle veggen mot terrenget.

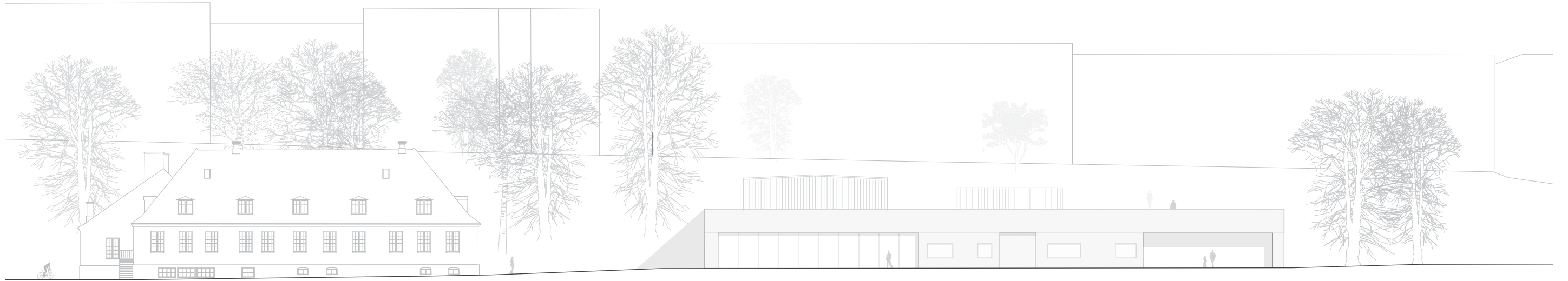
Rommene dekkes av et lokk som danner en ny parkflate på taket. Ved å legge bybadet inn i terrenget kan man aktivisere takflaten og gi noe tilbake til byen.

Taket over bassengene bryter gjennom den horisontale massen og gir større høyde over vannet. De markerer to unntak fra det stramme, horisontale lokket.

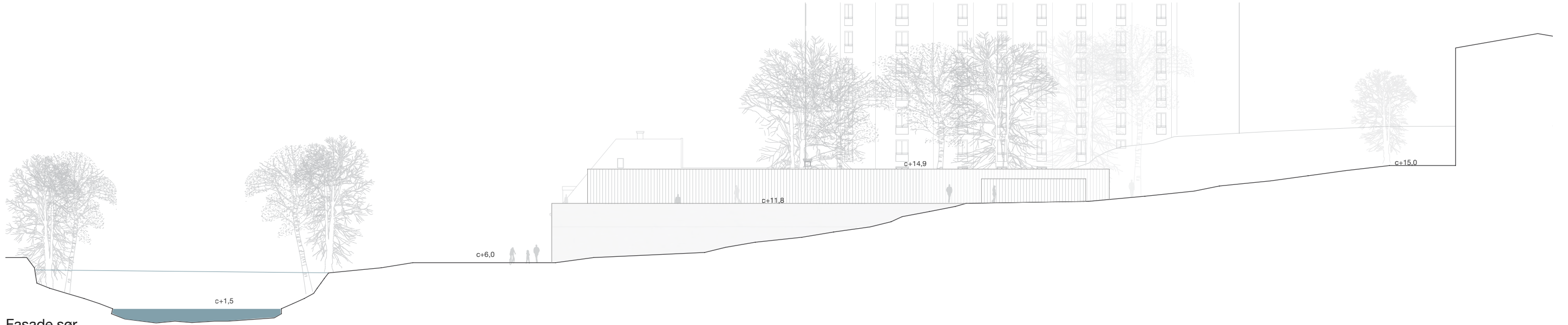

Situasjonsplan
1:1000

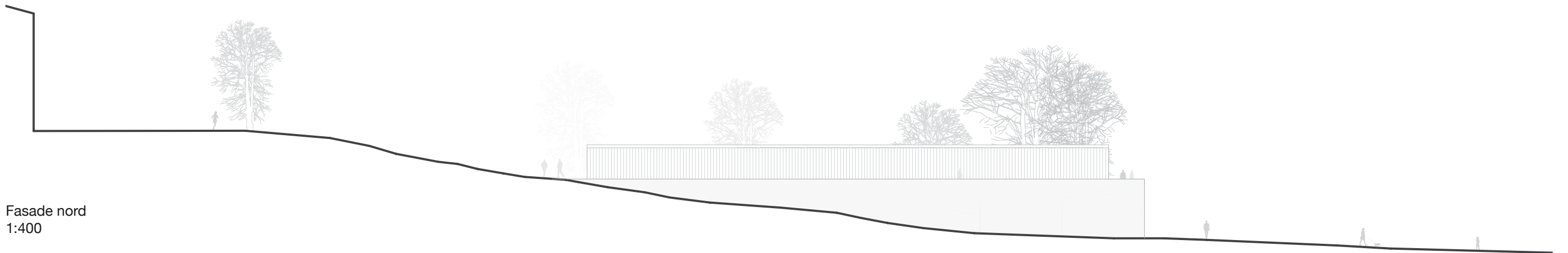

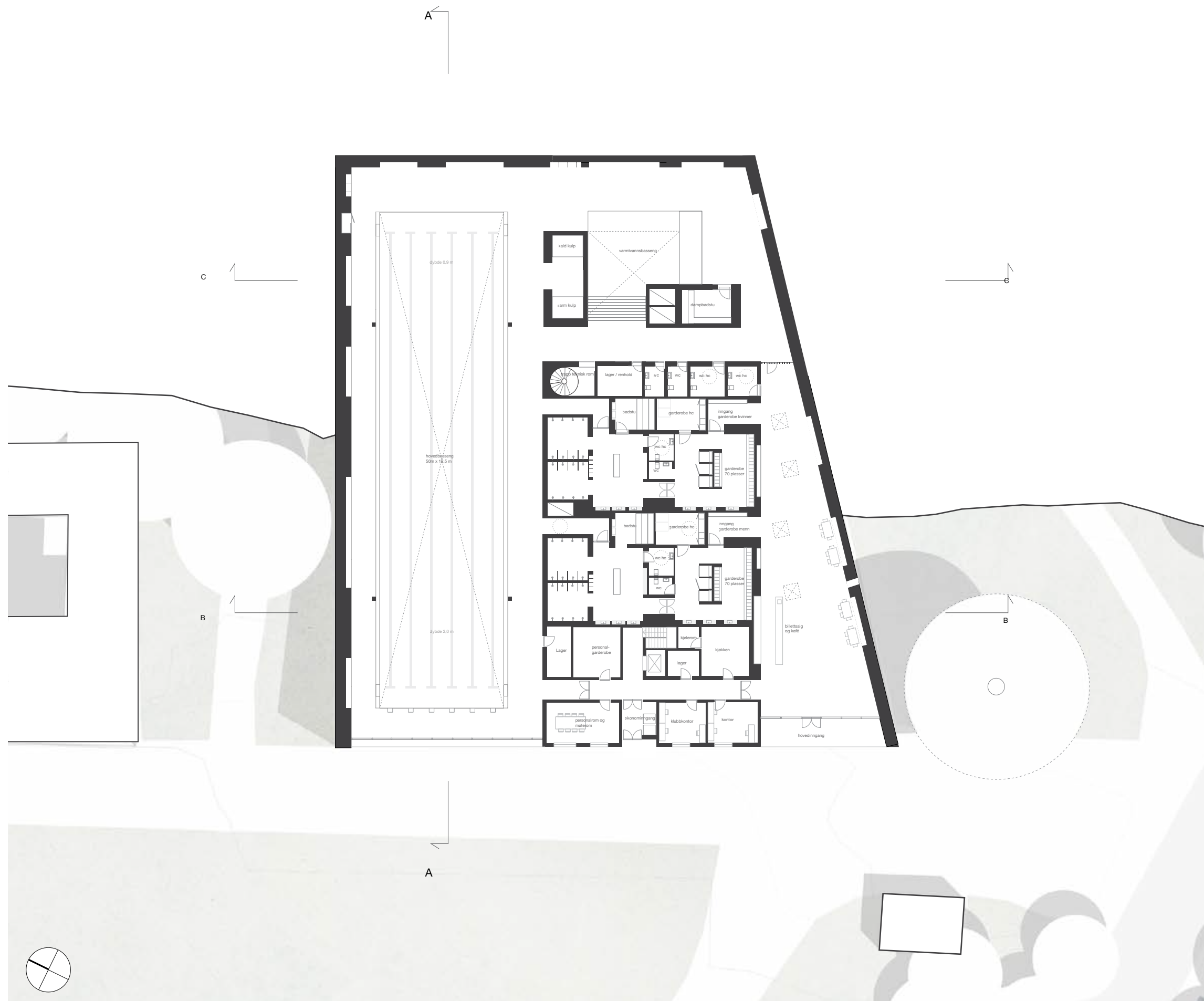
Fasade vest
1:400

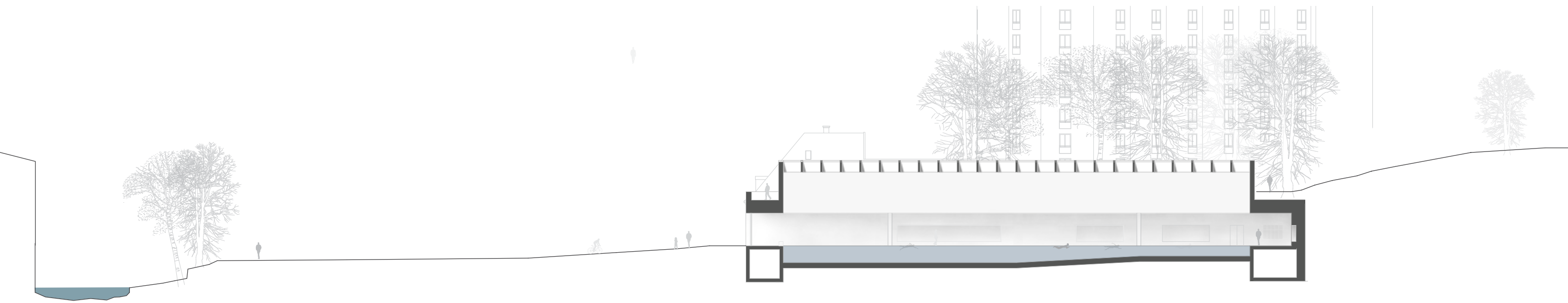
Fasade sør
1:400

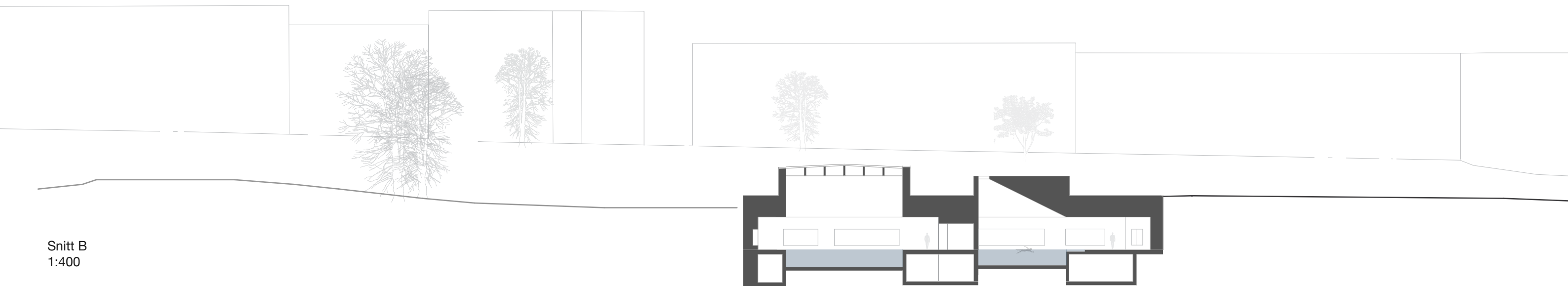
Fasade nord
1:400

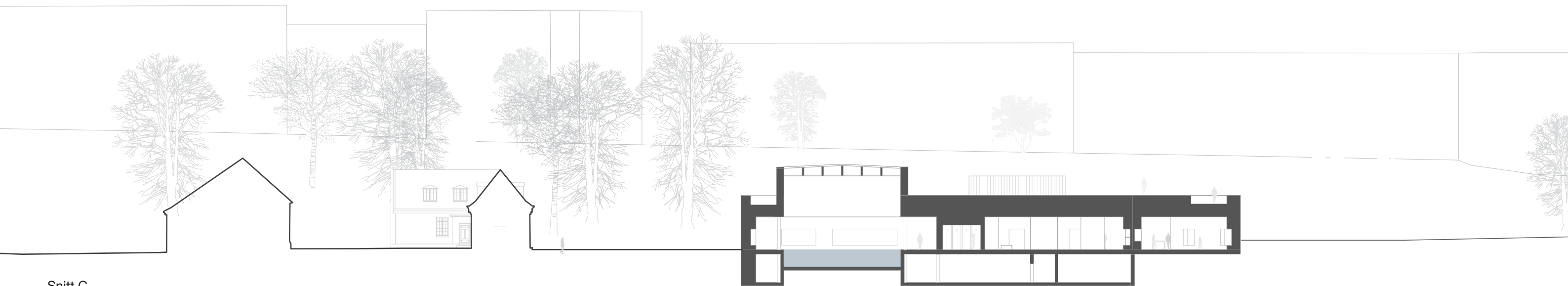
Plan hovedetasje
1:400

Snitt A
1:400

Snitt B
1:400

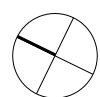
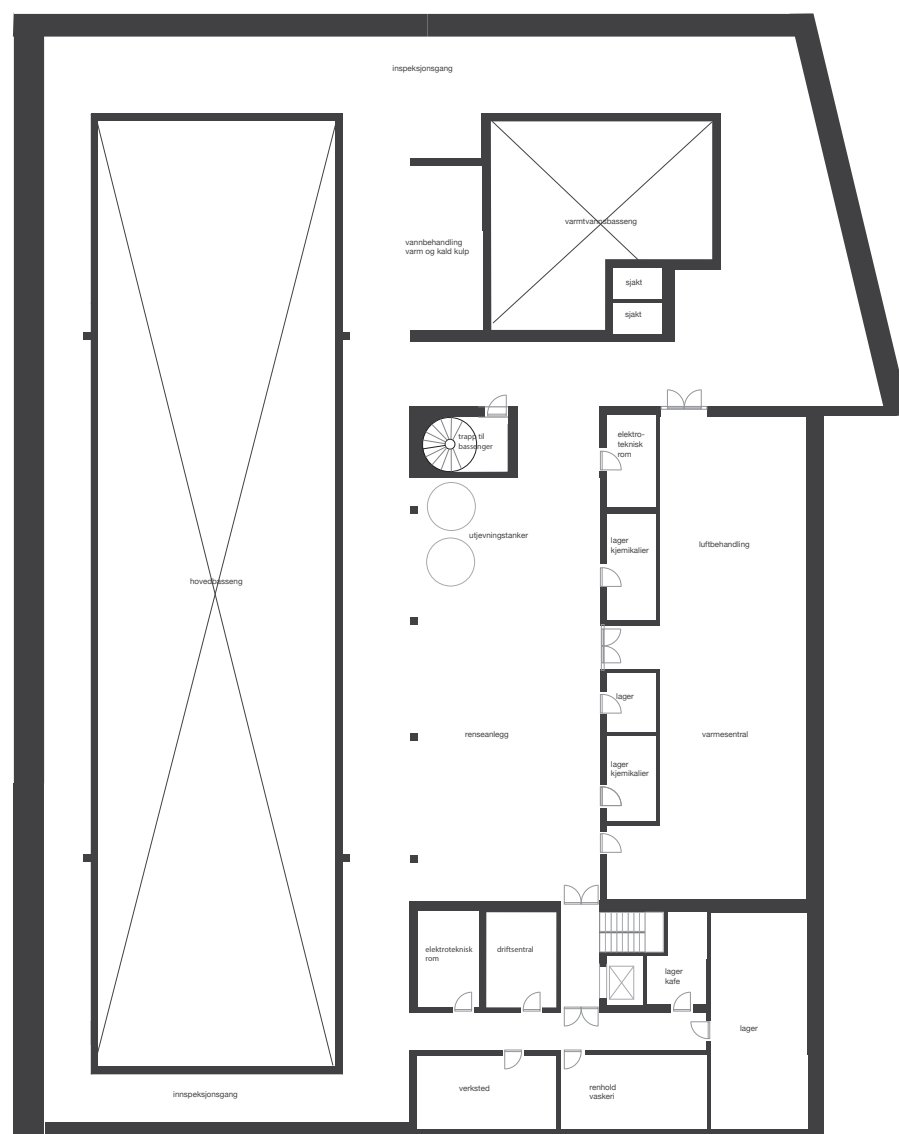
Snitt C
1:400

Rommet henvender seg mot himmelen over vannet. Veggene danner en kontinuerlig form over det intime bassengrommet. Du kan svømme rygg og se snøen falle på vinteren, skumringslyset en høstettermiddag eller se regnet dekke glasset en grå sommerdag.

Enden av bassenget åpner seg mot parken og Akerselva. Du svømmer mot lyset, mot byen. Tilbake svømmer du inn i massen, hele tiden med himmelen over deg gjennom kassettaket.

Plan underetasje 1:400

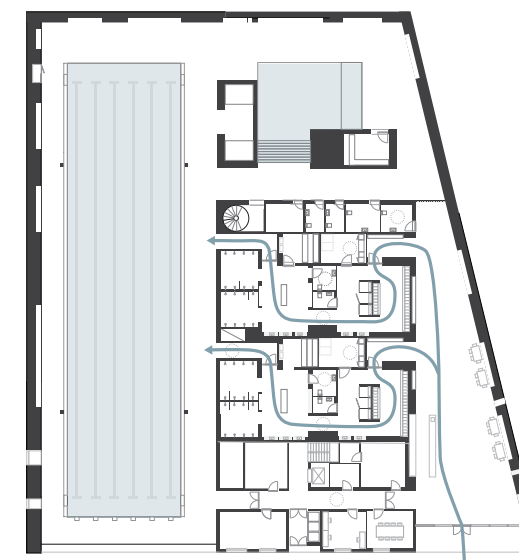
De tekniske funksjonene befinner seg i underretasjen.

Den største installasjonen er rensanlegget. Det renses bassengvannet og tilfører nytt vann. I tilknytning til dette er det utjevningstanker som håndterer variasjon i vannmengde.

Luftbehandling og varmesentral ligger parallelt med rensanlegget. Avkast og tilluft skjer over tak med sjakter ved varmtvannsbassenget. Den varme og kalde kulpen har hvert sitt rensanlegg direkte under kulpene.

Bevegelsen

Du kommer inn hovedinngangen i vest og kjøper billett ved disken. Du beveger seg så inn et intimt rom med plass ta av seg og sette fra seg sko. Det neste rommet er skifterommet hvor det er skap, skiftebåser og hc-garderobe. Etter du har skiftet går du videre inn i et rom hvor du legger fra deg håndklede, går inn i dusjen, vasker seg, sitter i badstua eller kjøler deg ned i en nisje i veggen. En smal passasje leder deg til slutt ut mot det store hovedbassenget.

Våt sone

Skillet mellom våt og tørr sone i badet representerer også skillet mellom ren og skitten sone. De våte rommene i garderobene betjenes av samme ventilasjonssystem som bassengarealet.

En smal spalte fører lys ned langs en massiv betongvegg ned i varmtvannsbassenget. To betongvolumer, med dampbadstu og varm og kald kulp avgrensner rommet og danner mer intime rom rundt bassenget. Det er et sted for ro og komtemplasjon.

Når du kommer ut i inngangsrommet fra garderobene blir du ledet ut mot lyset og byen.

Inngangsrommet skapes i mellomrommet mellom veggen og garderobene. Det smalner når man beveger seg fra inngangsdøren innover i badet. Man blir ledet inn i et gradvis mer intimt rom. En innsvævring av rommet som spiller opp til åpningen over hovedbassenget når man kommer ut på den andre siden.